

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“МІЖНАРОДНЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО”
(для бакалаврів)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2011

МАУП

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Останні роки в усьому світі відбувається бурхливий розвиток інформаційних технологій, і у зв'язку з цим постає ціла низка питань, які потребують нагального вирішення. Ці питання пов'язані з правовим забезпеченням регулювання утворення, пошуку, поширення та споживання інформації як на національному, так і на міжнародному рівнях, а особливо у сфері захисту прав людини в інформаційній сфері. Крім того, виникають певні питання по збалансованому врегулюванню діяльності ЗМІ, захисту конфіденційної та таємної інформації, що останнім часом дуже актуально.

Певний час серед юристів-міжнародників тривали суперечки щодо існування такої галузі права, як міжнародне інформаційне право, та віднесення її до міжнародного публічного чи міжнародного приватного права. Пов'язано це насамперед з тим, що міжнародне інформаційне право, як і інформаційне право в окремо взятій країні, галузь нова, що перебуває на стадії становлення і викликає чимало суперечок з приводу її самостійного існування. Проте в останні десятиріччя вже не виникає сумнівів в необхідності комплексного врегулювання міжнародної інформаційної сфери, а у зв'язку з цим і щодо активного формування міжнародного інформаційного права як комплексної галузі. Незважаючи на це, на сьогодні практично в жодному з існуючих підручників по міжнародному праву немає розділу, присвяченого інформаційним відносинам.

Ціль вивчення курсу міжнародного інформаційного права полягає в тому, щоб студенти усвідомили значення норм права, що регулюють пошук, одержання, виробництво і поширення інформації в міжнародному масштабі, а також зростаючу роль міжнародних правових актів у світлі гарантованого права на свободу самовираження, нерозривний зв'язок норм права з їхнім практичним застосуванням відповідними органами. Завданням вивчення спецкурсу є: ознайомлення з найважливішими джерелами міжнародного інформаційного права; засвоєння найважливіших нормативних актів, уміння працювати з ними, знання принципів права й уміння використовувати їхній зміст при вирішенні конкретних завдань і питань.

Підготовлено старшим викладачем кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства *О. М. Кісілевич-Чорнойван*

Затверджено на кафедрі міжнародного права та порівняльного правознавства (протокол № 7 від 19.03.09)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Кісілевич-Чорнойван О. М. Навчальна програма дисципліни “Міжнародне інформаційне право” (для спеціалістів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2011. — 24 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Міжнародне інформаційне право”, теми контрольних робіт, вказівки до самостійного вивчення програмного матеріалу, питання для самоконтролю, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2011
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2011

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“МІЖНАРОДНЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО”

№ пор.	Назва змістового модуля та теми
	Змістовий модуль 1. Поняття та основні категорії міжнародного інформаційного права
1	Поняття міжнародної інформації
2	Поняття міжнародного інформаційного права
3	Діяльність міжнародних організацій в міжнародній інформаційній сфері
4	Міжнародні стандарти відносно доступу, користування та поширення інформації
5	Правове регулювання свободи слова в Україні
	Змістовий модуль 2. Міжнародно-правове регулювання обігу окремих видів інформації та інформаційна безпека
6	Захист особистих даних
7	Доступ населення до екологічної інформації
8	Інформаційна безпека в міжнародній інформаційній сфері
9	Міжнародне регулювання супутникового теле- та радіомовлення
10	Правове регулювання Інтернет в країнах Європи, США, країнах СНД та Україні
Разом годин: 81	

ЗМІСТ
дисципліни
“МІЖНАРОДНЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО”

Змістовий модуль I. Поняття та основні категорії міжнародного інформаційного права

Тема 1. Поняття міжнародної інформації

Поняття інформації та її види. Особлива роль інформації в житті світового співтовариства. Перехід від індустріального суспільства до суспільства інформаційного. Ознаки інформаційного суспільства.

Інформація як об'єкт правовідносин. Види інформації, які підлягають правовому захисту. Поняття “міжнародна інформація”. Джерела міжнародної інформації. Складові елементи поняття “міжнародна інформація”: міжнародні інформаційні ресурси; національний інформаційний потенціал; національний інформаційний продукт; міжнародний інформаційний простір; міжнародна інформаційна політика. Міжнародна інформація як об'єкт регулювання міжнародного інформаційного права.

Література [1–45; 47; 55; 58; 70; 72; 82; 87]

Тема 2. Поняття міжнародного інформаційного права

Поняття інформаційного права. Предмет та об'єкт регулювання національного інформаційного права. Суб'єкти національного інформаційного права. Джерела інформаційного права. Правові методи регулювання національного інформаційного права. Принципи національного інформаційного права.

Поняття міжнародного інформаційного права як комплексної галузі. Предмет та методи регулювання галузі права “Міжнародне інформаційне право”. Суб'єкти міжнародного інформаційного обміну. Правові методи регулювання міжнародного інформаційного права. Джерела міжнародного інформаційного права. Історія виникнення та розвитку міжнародного інформаційного права.

Розповсюдження загальних принципів міжнародного права на міжнародну інформаційну сферу. Спеціальні принципи міжнародного інформаційного права.

Співвідношення міжнародного інформаційного права та національного інформаційного права.

Література [1–61; 66; 70; 77; 78]

Тема 3. Діяльність міжнародних організацій в міжнародній інформаційній сфері

Міжнародні організації, які займаються проблемами збалансованого обміну інформацією. Характерні риси організацій в галузі зв'язку.

Діяльність ООН та її структурних підрозділів (департаменту публічної інформації, департаменту економічної і соціальної інформації та політичного аналізу) в міжнародній інформаційній сфері. Програма розвитку ООН (ПРООН). Діяльність Економічної та Соціальної

Ради по сприянню подоланню проблеми “інформаційної прірви” між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються.

Основні напрями діяльності ЮНЕСКО в інформаційній сфері. Роль Декларації про основні принципи, що стосуються внеску засобів масової інформації у зміцнення миру і міжнародного взаєморозуміння, забезпечення прав людини, боротьбу проти расизму і апартеїду і підбурювання до війни 1978 р. у вирішенні найважливіших проблем сучасності. Основні програми ЮНЕСКО по вирішенню світових інформаційних проблем: Програма “Комунікації на службі людству” 1984 р., Міжнародна програма розвитку комунікацій 1989 р., “Комунікація на службі людству, або Нова комунікативна стратегія ЮНЕСКО” 1995 р., Програма “Інформаційне суспільство для усіх” 1996 р., програма ЮНЕСКО “На шляху до комунікаційного та інформаційного суспільства 2000–2001 рр.”.

Поштовий союз і його роль у забезпеченні обміну інформацією між державами, юридичними та фізичними особами. Забезпечення закритості інформації та система збереження інформації під час передачі повідомлення за допомогою мережі Поштового союзу. Відповідальність держав за порушення норм, установлених статутом Поштового союзу.

Діяльність Ради Європи та Європейського Союзу в міжнародній інформаційній сфері. Європейська конференція адміністрацій пошт і електрозв'язку. Діяльність НБСЄ в інформаційній сфері. Розвиток інформаційних процесів на теренах СНД. Інші міжнародні міжурядові організації в інформаційній сфері.

Міжнародні неурядові організації в інформаційній сфері.

Література [18; 19; 21–34; 37; 38; 48; 57; 58; 61–64; 67; 71; 72; 82]

Тема 4. Міжнародні стандарти відносно доступу, користування та поширення інформації

Становлення та розвиток свободи самовираження. Поняття свободи думки та слова як норм природного та позитивного права. Історичні аспекти розвитку свободи друку. Свобода думки, слова та друку як невід'ємне право людини.

Міжнародно-правова практика забезпечення свободи інформації. Баланс між безумовністю свободи слова, свободи масової інформації й необхідністю їх часткового обмеження в інтересах особистості та співтовариства в цілому.

Правове оформлення поняття свободи самовираження в міжнародних актах. Загальна декларація прав людини 1948 р. та Міжнародний пакт про громадянські та політичні права 1966 р. як основа міжнародно-правової регламентації права на інформацію. Роль Європейської Конвенції про захист прав та основних свобод людини 1950 р. у подальшому розвитку інформаційних прав людини.

Класифікація меж інформаційних прав людини. Обмеження у міжнародному інформаційному праві на розповсюдження інформації та доступ до неї: заборона розповсюдження інформації, яка не схвалюється міжнародним співтовариством (заборона пропаганди війни, заборона пропаганди расової та інших видів дискримінації, обмеження, що стосуються етичних норм), заборона цензури, заборона вчинків проти честі і гідності особи, заборона порушень професійної етики, заборона розповсюдження інформації, що порушує авторське право, допускає плагіат чи використання чужої інформації або публікацію інформації наклепницького характеру про інші засоби масової інформації тощо.

Міжнародно-правове регулювання права на комунікацію та формування концепції Нового інформаційного порядку (НМП) для забезпечення використання інформації в інтересах миру, співробітництва і розвитку всіх народів на основі більш збалансованих інформаційних обмінів між розвиненими країнами і країнами, що розвиваються, забезпечення чесного і справедливого характеру переданої інформації, надання допомоги країнам, що розвиваються, у справі розвитку власних систем інформації. Створення регіональних інформаційних об'єднань країн, що розвиваються: Панафриканське агентство (ПАНА), Організація інформаційних агентств країн Азії і Тихого океану (ОАНА), Карибське інформаційне агентство (КАНА), Федерація арабських інформаційних агентств (ФАНА) і безліч інших міжнародних інформаційних об'єднань. Програма ООН “Сприяння “вільному потоку інформації” та усуненню перешкод вільній конкуренції на світовому ринку інформаційних послуг”. Перехід до нового типу суспільства інформаційного та прийняття у 2000 р. Хартії Глобального інформаційного суспільства. Правова регламентація подальшого розвитку інформаційного суспільства.

Література [1–58; 61; 62; 67; 71; 72; 78; 82; 95; 96]

Тема 5. Правове регулювання свободи слова в Україні

Правове регулювання інформаційної сфери в розвинених країнах світу. Конституційні положення про право ЗМІ в США. Інформаційне законодавство у Великобританії. Джерела права про пресу Великобританії. Конституційні положення і джерела права ЗМІ у ФРН. Конституційні положення й інші джерела права ЗМІ Франції та Австрії. Доступ до інформації в різних країнах світу.

Конституційне закріплення інформаційних прав і свобод людини в Україні. Принципи інформаційного права України. Джерела інформаційного права України.

Гарантування та забезпечення права людей на інформацію, відкритість і доступність інформації, об'єктивність і вірогідність інформації, її повнота і точність згідно з законодавством України. Заборона цензури. Відповідальність за порушення законодавства про інформацію. Формування нових правових норм у сфері інформаційного права України.

Обмеження інформаційних прав людини, встановлені Конституцією України 1996 р. та законами України “Про інформацію”, “Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні”, “Про телебачення і радіомовлення”, “Про інформаційні агентства”, “Про видавничу справу”, “Про звернення громадян” та іншими нормативними актами України.

Доступ громадян до інформації з обмеженим режимом доступу. Визначення державної таємниці та контроль за додержанням законодавства про державну таємницю. Відповідальність за порушення законодавства про державну таємницю.

Проблеми розвитку свободи слова в Україні.

Правові засади розвитку інформаційного суспільства в Україні.

Література [1–24; 28–33; 37; 38; 47; 51–54; 59; 60; 63; 64; 66; 68–70; 77; 79–86; 88]

Тема 6. Захист особистих даних

Визначення поняття “право на приватність”. Історичний розвиток змісту права на приватність. Чотири види приватності, встановлені міжнародно-правовими актами. Інформаційна та комунікативна приватність. Створення міжнародних стандартів для узгодження національних положень щодо захисту персональних даних.

Діяльність Ради Європи у сфері захисту персональних даних. Комісія експертів з приватності та комп'ютерів. Встановлення спеціальних принципів та норм для запобігання неправомірному збору і обробки персональних даних в електронних базах даних в рамках Ради Європи. Загальна характеристика основних документів, прийнятих Радою Європи у сфері захисту персональних даних.

Дослідження питань, пов'язаних із транскордонними потоками даних Організацією Економічної Співпраці і Розвитку. Доповіді Комісії з питань баз даних з різних аспектів, що стосуються питань приватності персональних даних, зокрема, цифрової інформації, транскордонних потоків даних, управління інформаційною діяльністю. Загальна характеристика основних документів, прийнятих Організацією Економічної Співпраці і Розвитку у сфері захисту персональних даних.

Діяльність Європейських Співтовариств та Європейського Союзу по захисту персональних даних. Стандарти захисту персональних даних, встановлені Європейськими Співтовариствами та Європейським Союзом. Загальна характеристика основних документів, прийнятих в рамках Європейських Співтовариств та Європейського Союзу.

Захист персональних даних на теренах СНД.

Література [2; 9; 17; 21; 26; 29; 32; 36; 37; 45; 47; 48; 59; 60; 63; 64; 67; 80; 89; 99; 100]

Тема 7. Доступ населення до екологічної інформації

Поняття та ознаки екологічної інформації. Види та джерела екологічної інформації. Право на екологічну інформацію.

Нормативно-правове забезпечення реалізації права громадян на екологічну інформацію за міжнародними стандартами (Стокгольмська декларація з питань навколишнього середовища 1972 р., Орхуська конвенція “Про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля” 1998 р. тощо). Нормативно-правове забезпечення реалізації права громадян на екологічну інформацію на національному рівні.

Нормативно-правове забезпечення захисту права громадян на екологічну інформацію за міжнародними стандартами. Нормативно-правове забезпечення захисту права громадян на екологічну інформацію за законодавством різних країн світу.

Література [20; 39; 77; 78; 82]

Тема 8. Інформаційна безпека в міжнародній інформаційній сфері

Поняття “інформаційна безпека” та “захист інформації”. Інформаційна безпека як глобальна проблема захисту інформації, захисту інформаційного простору та інформаційного суверенітету, а також як проблема інформаційного забезпечення прийняття урядових рішень.

Зміст стратегії інформаційної безпеки. Поняття та головні ознаки захищеної інформації. Види захищеної інформації. Напрями інформаційної безпеки: безпека інформації, безпека інформаційного простору, інформаційно-аналітична діяльність. Суб'єкти інформаційної безпеки та загрози інформаційній безпеці.

Об'єкти інформаційної безпеки: 1) фізичні особи; 2) юридичні особи; 3) суспільні об'єднання; 4) суспільство; 5) держава.

Об'єкти захисту інформації (документи, програми ЕОМ, ноу-хау, бази даних, тексти, на яких зафіксована інформація, тощо). Найбільш важливі види інформації, яких стосується проблема інформаційної безпеки. Власники захищеної інформації. Класифікація інформації за ступенем її таємності. Визначення поняття “захист інформації”.

Основні функції системи забезпечення національної безпеки в усіх сферах її діяльності.

Визначення понять “інформаційна загроза”, “інформаційна інтервенція” та “інформаційний тиск”. Мета інформаційної війни. Види інформаційних загроз. Поняття та види інформаційної зброї.

Загальна характеристика концепцій державної інформаційної безпеки в різних країнах світу. Основні закони України в сфері національної інформаційної безпеки. Проблеми та перспективи розвитку національної інформаційної безпеки України.

Інформаційна безпека та інформаційні війни. Формування міжнародної інформаційної безпеки.

Література [1–32; 42; 44–57; 70; 77; 78; 82; 91; 94; 100; 102]

Тема 9. Міжнародне регулювання супутникового теле- та радіомовлення

Спеціальна система передавання інформації через супутниковий зв'язок і її правове регулювання. Супутникова мережа засобів масового зв'язку світового значення та її використання державами.

Діяльність міжнародних організацій ІНТЕЛСАТ, ІНМАРСАТ, ЄВТЕЛСАТ та ІНТЕРСУПУТНИК по врегулюванню супутникового зв'язку.

Загальна характеристика положень Принципів використання державами штучних супутників Землі для міжнародного безпосереднього телевізійного мовлення, прийнятих 10.12.1982 р. Резолюцією 37/92 Генеральної Асамблеї ООН.

Загальна характеристика положень Брюссельської Конвенції про поширення сигналів, які несуть програми, що передаються через супутники від 21.05.1974 р.

Література [11; 24; 32; 34; 37; 43; 57; 81; 82; 98]

Тема 10. Правове регулювання Інтернет у країнах Європи, США, країнах СНД та Україні

Інтернет як новітня мережа загальносвітового поширення інформації. Визначення Інтернет. Чи є Інтернет різновидом ЗМІ? Етапи розвитку мережі Інтернет. Можливості мережі Інтернет.

Проблеми Інтернет: порушення прав інтелектуальної власності, права людини на недоторканність приватного життя та захист персональних даних, поширення недостовірних відомостей та таких відомостей, що ганьблять, в Інтернет, порушення виборчого законодавства в Інтернет. Проблеми доменного імені. Міжнародна система освіти за допомогою Інтернет.

Правове регулювання деяких проблем Інтернет на міжнародному рівні.

Проблеми правового регулювання Інтернет в різних країнах світу. Питання формування спеціальних норм та застосування існуючих.

Стан розвитку правового регулювання Інтернет в Україні.

Література [8–10; 19; 21; 23; 26; 29; 30; 32–38; 43; 40; 44; 46; 47; 49; 53; 56; 63–65; 67; 70; 80; 81; 84; 92; 101]

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Інформація як об'єкт права: поняття та ознаки.
2. Міжнародні джерела інформаційного права.
3. Суб'єкти міжнародного інформаційного права.
4. Законодавство України про інформаційну забезпеченість суспільства та кожної особи зв'язком.

5. Можливість застосування міжнародного правового регулювання і доступу до глобальних мереж зв'язку.
6. Регулювання діяльності транснаціональних корпорацій (ТНК) з урахуванням розвитку міжнародних інформаційних потоків.
10. Особливості правового користування інформацією для громадян країн, що входять до Ради Європи.
11. Використання Конвенції про захист основних прав і свобод людини, зокрема ст. 10, що регламентує правове забезпечення інформацією особи та систему поширення такої інформації.
12. Правове регулювання діяльності абонентів мережі Інтернет, серверних центрів тощо.
13. Основні принципи юридичного регулювання діяльності інформації в країнах Європи та США.
14. Сучасний стан інформаційного права в США.
15. Джерела та конституційні положення про пресу у Великобританії.
16. Місце міжнародних угод про права людини в національному праві про засоби масової інформації у Великобританії.
17. Державна таємниця та доступ до урядової інформації у Великобританії.
18. Механізми саморегулювання в системі засобів масової інформації ФРН.
19. Регулювання імпорту та експорту друкованих видань у Франції.
20. Захист джерел інформації за законодавством Франції.
21. Комерційна таємниця та доступ до інформації, яка належить приватним особам, за законодавством Австрії.
22. Законодавство про пресу Європейського співтовариства.
23. Особливості поширення інформації для використання її дітьми.
24. Закон України "Про інформацію" та його значення для реалізації принципів міжнародного інформаційного права.
25. Захист честі та гідності за українським законодавством.
26. Відповідальність за порушення правил користування мережею кіберпростору.
27. Внутрішньодержавне законодавство про використання засобів спілкування, в тому числі і новітніх інформаційних технологій.
28. Інтернет та захист авторського права.

29. Застосування статті 10 Європейської конвенції в практику Європейського суду по правах людини.
30. Стан та перспективи розвитку національної інформаційної безпеки України.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття інформації як глобального явища в сучасному світі.
2. Поняття "міжнародна інформація" та її джерела.
3. Роль поширення інформації для розвитку суспільства, становлення інститутів держави та права.
4. Об'єктивна необхідність правового регулювання суспільних відносин в інформаційній сфері.
5. Позитивні та негативні аспекти глобалізації інформаційної сфери.
6. Позитивні та негативні наслідки інформатизації сучасного суспільства.
7. Історичні передумови виникнення міжнародного інформаційного права.
8. Природа норм інформаційного права та їх місце у внутрішньодержавному правовому просторі та в міжнародному законодавстві.
9. Загальна характеристика джерел міжнародного інформаційного права.
10. Поняття та особливості джерел міжнародного інформаційного права.
11. Роль та місце міжнародного договору в структурі джерел міжнародного інформаційного права.
12. Загальні принципи міжнародного права і міжнародне інформаційне право.
13. Становлення спеціальних принципів міжнародного інформаційного права.
14. Значення Заключного акту Наради з питань безпеки та співробітництва в Європі 1975 р. для формування міжнародного інформаційного права.
15. Взаємозв'язок та взаємодія міжнародного та внутрішньодержавного інформаційного права.
16. Українське законодавство щодо використання засобів комунікації.

17. Законодавство України про інформаційну забезпеченість особи та суспільства.
18. Основні форми міжнародного співробітництва в інформаційній сфері.
19. Заснування перших міжнародних організацій в інформаційній сфері.
20. Правова основа діяльності Всесвітнього поштового союзу.
21. Роль Всесвітнього поштового союзу у розвитку сучасного міжнародного інформаційного права.
22. Діяльність ООН у галузі інформації та телекомунікації.
23. Правове регулювання транскордонного теле- та радіомовлення.
24. Діяльність Департаменту публічної інформації (ДПІ) ООН.
25. Діяльність Департаменту економічної й соціальної інформації та політичного аналізу (ДЕСПА) ООН.
26. Правові проблеми регулювання діяльності транснаціональних корпорацій в інформаційній сфері.
27. Роль ЮНЕСКО у розвитку міжнародного інформаційного права.
28. Роль ООН щодо забезпечення вироблення узгодженої політики та правових норм з питань становлення й розвитку міжнародного інформаційного права.
29. Діяльність ООН та її спеціалізованих установ щодо вдосконалення правового регулювання у сфері міжнародного інформаційного права.
30. Документи Ради Європи з питань європейського інформаційного права.
31. Діяльність НБСЄ в інформаційній сфері.
32. Положення Заключного акта Наради з питань безпеки та співробітництва в Європі 1975 р. щодо правового регулювання поширення інформації.
33. Документи Європейського Союзу з питань європейського інформаційного права.
34. Розвиток правового регулювання інформаційної сфери на територіях СНД.
35. Діяльність регіональних міжнародних організацій в інформаційній сфері.
36. Значення резолюцій Генеральної асамблеї ООН для формування міжнародного інформаційного права.
37. Діяльність Міжнародного союзу електрозв'язку.

38. Діяльність Міжнародної організації супутникового зв'язку (ІНТЕЛСАТ).
39. Міжнародні неурядові організації в інформаційній сфері.
40. Основні напрями діяльності організації "19-ї статті" ("Артикль 19").
41. Проблеми правового регулювання мережі Інтернет.
42. Правове регулювання поширення інформації через космічні супутники.
43. Правове регулювання у сфері комунікацій на регіональному рівні.
44. Поняття та принципи інформаційного суспільства.
45. Характеризуючі ознаки інформаційного суспільства.
46. Окінавська хартія інформаційного суспільства, прийнята Великою вісімкою у липні 2000 р.
47. Положення Загальної декларації прав людини 1948 р. про право на інформацію.
48. Положення Пакту про громадянські та політичні права 1966 р. щодо права на інформацію.
49. Питання правового забезпечення особи інформацією у Європейській конвенції про захист основних прав та свобод людини, 1950 р.
50. Положення Заключного акту Наради з питань безпеки та співробітництва в Європі 1975 р. щодо покращення розповсюдження, доступу та обміну інформацією.
51. Положення універсальних міжнародних актів щодо свободи вираження поглядів.
52. Доступ особи до інформації про себе.
53. Поняття інформації з обмеженим доступом.
54. Допустимість обмеження права людини на інформацію.
55. Обмеження свободи вираження поглядів у міжнародному інформаційному праві.
56. Заборона пропаганди війни, ідей расової нетерпимості в міжнародному інформаційному праві.
57. Європейські стандарти свободи слова.
58. Свобода висловлювань у пресі згідно з Європейською Конвенцією про захист прав й основних свобод людини 1950 р.
59. Обмеження права на свободу виявлення поглядів згідно з Європейською Конвенцією про захист прав й основних свобод людини 1950 р.

60. Право на приватність за міжнародними правовими документами.
61. Діяльність Ради Європи у сфері захисту особистих даних.
62. Діяльність Європейських Співтовариств та Європейського Союзу у сфері захисту особистих даних.
63. Юридична відповідальність за порушення норм міжнародного інформаційного права.
64. Роль міжнародних організацій щодо забезпечення реалізації права особи на інформацію.
65. Положення Заключного акту Наради з питань безпеки та співробітництва в Європі 1975 р. щодо покращення умов роботи журналістів.
66. Правовий захист журналістів під час війни.
67. Міжнародні угоди стосовно авторського права.
68. Поняття та ознаки екологічної інформації.
69. Нормативно-правове забезпечення реалізації права громадян на екологічну інформацію: міжнародні стандарти та законодавство різних країн світу.
70. Основні принципи інформаційних відносин в Україні.
71. Гарантії права на інформацію в Україні.
72. Правова регламентація отримання та поширення інформації в Україні.
73. Право власності на інформацію.
74. Українське цивільне право про відповідальність за порушення прав особи на користування інформацією та авторського й суміжних прав.
75. Адміністративна відповідальність за порушення інформаційного законодавства в Україні.
76. Кримінальна відповідальність за порушення інформаційного законодавства в Україні.
77. Закон України “Про інформацію” та його значення для реалізації принципів міжнародного інформаційного права.
78. Правове регулювання інформаційної діяльності в Україні.
79. Право на інформацію в Конституції України.
80. Міжнародна інформаційна діяльність за законодавством України.
81. Гарантії інформаційного суверенітету України.
82. Поняття державної безпеки в інформаційній сфері.
83. Напрями державної інформаційної безпеки.

84. Державна інформаційна безпека та інформаційні війни.
85. Концепції державної інформаційної безпеки в різних країнах світу.
86. Концепція державної інформаційної безпеки в Україні.
87. Поняття Інтернету та проблема його правового регулювання.
88. Довід різних держав щодо регулювання Інтернету.
89. Правове регулювання Інтернету в Україні.
90. Юридична відповідальність за порушення авторського права та злам комп’ютерних програм в Інтернеті за законодавством України.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Конституція України.
2. Закон України “Про інформацію” від 2 жовтня 1992 р.
3. Закон України “Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів” від 23 вересня 1997 р.
4. Закон України “Про державну таємницю” 1994 р.
5. Закон України “Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні” від 16 листопада 1992 р.
6. Закон України “Про зв’язок” від 16 травня 1995 р.
7. Закон України “Про телебачення і радіомовлення” від 21 грудня 1993 р.
8. Указ Президента України “Про деякі заходи відносно захисту інтересів держави в інформаційній сфері”.
9. Указ Президента “Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні” від 31 липня 2000 р.
10. Указ Президента “Про додаткові заходи щодо безперешкодної діяльності засобів масової інформації, дальшого утвердження свободи слова в Україні” від 9 грудня 2000 р.
11. Брюссельська конвенція про розповсюдження сигналів, які несуть програми, що передаються через супутники, 1974 р.
12. Декларація ООН про заборону пропаганди війни й мілітаризму.
13. Декларація про транскордонні потоки даних ОСЄР 1985 р.
14. Загальна декларація прав людини 1948 р.
15. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права 1966 р.

16. *Міжнародна* конвенція електров'язку (у редакції 1991 р.).
17. *Європейська* конвенція про захист прав людини та основних свобод 1950 р.
18. *Європейська* конвенція про транскордонне телебачення 1989 р.
19. *Окінавська* хартія глобального інформаційного суспільства 2000 р.
20. *Орхуська* конвенція “Про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля 1998 р.
21. *Конвенція* Ради Європи про захист особистості у зв'язку з автоматичною обробкою персональних даних 1981 р.
22. *Угода* про полегшення міжнародних обмінів візуальними й звуковими матеріалами освітнього, наукового і культурного характеру 1949 р. під егідою ЮНЕСКО.
23. *Угода* про співробітництво в області інформації 1992 р. (СНД).
24. *Резолюція* ГА ООН 37/92 від 10 грудня 1982 р. про принципи використання державами штучних супутників Землі для міжнародного безпосереднього телевізійного мовлення.
25. *Резолюція* № 2 4-ї Європейської конференції міністрів з політики в області засобів масової інформації “Журналістські свободи та права людини” 1994 р.
26. *Резолюція* № 1 Європейської конференції міністрів з політики в області засобів масової інформації “Вплив нових комунікаційних технологій на права людини і демократичні цінності” 1997 р.
27. *Заява* 4-ї Європейської конференції міністрів з політики в області засобів масової інформації “Про порушення журналістських свобод” 1994 р.
28. *Резолюція* 820 (1984) Парламентської асамблеї Ради Європи “Про відносини парламентів держав із засобами масової інформації” 1984 р.
29. *Рекомендації* Комітету Міністрів ЄС щодо питання забезпечення приватності під час користування мережею Інтернет.
30. *Рішення* про Концепцію формування інформаційного простору СНД 1996 р.
31. *Статут* Міжнародного союзу електров'язку 1994 р.
32. *Бачило І. Л., Лопатин В. Н., Федотов М. А.* Информационное право: Учебник // Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2001 г.
33. *Беляков К.* Організаційно-правові проблеми формування державної інформаційної політики України // *Право України.* — 2004. — № 10. — С. 16–19.
34. *Зернецька О. В.* Нові підходи ООН у галузі комунікацій. ООН у системі міжнародних відносин. — К., 1995.
35. *Герцева Е. Н.* Проблемы квалификации недобросовестного использования доменных имен в Интернете // *Законодательство.* — 2000. — Вып. 11. — С. 47.
36. *Демьянова К.* Интернет — средство массовой информации? // *Законодательство.* — 2000. — Вып. 9. — С. 45.
37. *Котылов В. А.* Информационное право. Учебник. — 2-е изд., перераб. и доп.— М.: Юристъ, 2003.
38. *Кормич.* Інформаційна безпека. Організаційно-правові основи. — К., 2004.
39. *Краснова М. В.* Гарантії реалізації прав громадян на екологічну інформацію. — К., 1999.
40. *Кушакова-Костицька Н.* Від свободи слова — до інформаційного суспільства // *Право України.* — 2004. — № 7. — С. 129–133.
41. *Литвиненко О. В.* Інформаційна безпека Європи: Конспект лекцій до курсу лекцій для студ. спец. “Міжнародна інформація” спеціалізації “Європейські комунікації” / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. Інститут міжнародних відносин. — К., 1999. — 61 с.
42. *Литвиненко О. В.* Інформаційні впливи та операції. Теоретико-аналітичні нариси: Монографія. — К.: НІСД, 2003. — 240 с.
43. *Макаренко Є. А.* Європейська інформаційна політика. — К.: Наша культура і наука, 2000. — 368 с.
44. *Макаренко Є. А., Рижиков М. М., Ожеван М. А., Головченко В. І., Гондюл В. П.* Міжнародна інформаційна безпека: сучасні виклики та загрози. — К.: Центр вільної преси, 2006. — 916 с.
45. *Мак-Брейд Г.* Багато голосів — один світ. Міжнародна комісія з вивчення проблем комунікацій. Заключна доповідь: Пер. з англ. — Париж, 1997.
46. *Наумов В. Б.* Право и Интернет: Очерки теории и практики. — М: Книжный дом “Университет”, 2002. — 432 с.
47. *Основи* інформаційного права України: Навч. посіб. / *В. С. Цимбалюк, В. Д. Гавловський, В. В. Гриценко* та ін.; За ред. *М. Я. Швеця, Р. А. Калюжного та П. В. Мельника.* — К.: Знання, 2004. — 274 с.
48. *Пазюк А. В.* Права людини та Інтернет.— К.: МГО, 2003.

49. *Петровский С.* Правовое регулирование оказания интернет-услуг // Российская юстиция. — 2001. — Вып. 5. — Май. — С. 63.
50. *Почепцов Г. Т.* Теория коммуникаций. — К., 1996.
51. *Право и информатизация общества* / Под ред. В. С. Цимбалюк. — М., 2002.
52. *Прайс М.* Право СМИ в США: эволюция или революция? // ЗиП СМИ. — 1995. — Вып. 6 /10/. — С. 1.
53. *Современное право средств массовой информации в США* / Под ред. А. Рихтера. — М.: Право и СМИ, 1997. — 256 с.
54. *Туманов В. А.* Материалы о рассмотрении дел в Европейском суде // Государство и право, 1993. — № 4. — С. 54–56.
55. *Колосов Ю. М., Кузнецов В. И.* Международное право: Учебник. — М.: Международные отношения, 1996.
56. *Штефан О.* Авторське право та сучасні комп'ютерні технології // Право України. — 2005. — № 2. — С. 99–102.

Додаткова

57. *Декларація ЮНЕСКО* про основні принципи, які торкаються вкладу засобів масової інформації у зміцнення миру і міжнародного взаєморозуміння, в розвиток прав людини і в боротьбу проти расизму, апартеїду й підбурювання до війни 1978 р.
58. *Декларація ООН* про розповсюдження серед молоді ідеалів миру, взаємної поваги й взаєморозуміння між народами 1965 р.
59. *Декларація* про захист приватності в глобальних мережах ОЕСР 1998 р.
60. *Директива ЄС* про захист фізичних осіб стосовно автоматизованої обробки персональних даних та безперешкодного руху цих даних від 24 жовтня 1995 року.
61. *Резолюція ГА ООН 110 (II)* про заборону пропаганди війни від 3 листопада 1947 р.
62. *Резолюція ЮНЕСКО* від 8.11.1985 р. № 230/13.1.
63. *Резолюція ЄС* “Про захист прав індивідів стосовно технічного розвитку й обробки даних” 1979 р.
64. *Рекомендації Комітету Міністрів ЄС* щодо питання забезпечення приватності під час користування мережею Інтернет.
65. *Рекомендація* про Керівні принципи щодо безпеки інформаційних систем Ради ОЕСР 1992 р.
66. *Рекомендація* про Керівні принципи щодо політики у галузі криптографії 1997 р. ОЕСР.

67. *Модельний контракт* на забезпечення еквівалентного захисту персональних даних у контексті питання транскордонних потоків даних Європейських Співтовариств і Міжнародної Торгової Палати 1992 р.
68. *Постанова ВРУ* від 2 червня 1999 р. “Про підсумки парламентських слухань “Інформаційна політика України: стан і перспективи”.
69. *Американське диффамационне право* и судопроизводство. Обзор законодательства и практики судебной защиты чести и достоинства в США // ЗиП СМИ. — 1996. — Вып. 12/28/. — Дек. — С. 11–13.
70. *Антонюк А. О.* Основи захисту інформації в автоматизованих системах. — К., 2003.
71. *Берестнев Ю.* Распространение решений Европейского суда по правам человека // Российская юстиция. — 2001. — Вып. 3. — С. 16.
72. *Бизоньо П., Пачи А.* Европейское сообщество и роль информации: цели, исследовательские программы и деятельность в 1994–1998 гг. — М., 1999.
73. *Богуславский М. М.* Международное частное право. — М.: Юрист, 2001.
74. *Власихин В.* Миллер против Калифорнии // Эротика и порнография в решениях Верховного суда США // Российская юстиция. — 2001. — Вып. 5. — Май. — С. 74.
75. *Глашев А. А.* Европейский суд по правам человека: порядок подачи и рассмотрения жалоб // Законодательство. — 2000. — С. 32.
76. *Голдберг С.* Доступність інформації для громадськості: Доповідь про свободу. — Вашингтон, 1995.
77. *Гонцяж Я., Гнидюк Н.* Свобода інформації та виконавча гілка влади. — К., 2002.
78. *Д'Арсі Ж.* Право на комунікацію: Пер. з фр. — Париж, 1980.
79. *Законодавство США* у галузі інформації: Програма сприяння парламенту України. — К., 1996.
80. *Законодавчі акти* країн Північної Америки. — К.: Вид-во Укр. правничої фундації, 1994.
81. *Законы и практика средств массовой информации в Европе, Америке, Австралии* (сравнительный анализ законодательных актов в 11 демократических странах мира). — М., 1997.

82. *Ермишина Е. В.* Международный обмен информацией: Правовые аспекты. — М., 1989.
83. *Інформаційне законодавство: Зб. законодавчих актів: У 6 т. / За заг. ред. Ю. С. Шемшученка, І. С. Чижж.* — Т. 4. Інформаційне законодавство країн Європи і Азії. — К.: Юридична думка, 2005. — 384 с.
84. *Інформаційне суспільство — виклик для Європи: Матеріали V наради Комітету Міністрів Ради Європи у галузі інформації та комунікацій, 11–12 грудня 1997 р., Греція, Салоніки // Політика і час.* — 1998. — № 2. — С. 87–110.
85. *Інформаційна політика країн світу* [http:// www. dwinfoserver. com/otto/highway. shtml](http://www.dwinfoserver.com/otto/highway.shtml)
86. *Інформаційна політика регіонів та країн світу* [http:// www. unesco. org/webworld/observatory/index. shtml](http://www.unesco.org/webworld/observatory/index.shtml)
87. *Каишев Ю. Б.* Массовая информация и международные отношения. — М., 1981.
88. *Концептуальные подходы и основные направления по формированию информационного пространства государств-участников СНГ.* — Мн., 1995.
89. *Круг Питер.* В США принят закон о телекоммуникациях // *ЗиП СМИ.* — 1996. — Вып. 3/19/. — Март. — С. 9.
90. *Лисовий В.* Комп'ютерні злочини: питання кваліфікації // *Право України.* — 2002. — № 2. — С. 86–91.
91. *Лопатин. В. Н.* Информационная безопасность России: Человек. Общество. Государство. — СПб.: Фонд “Университет”, 2000.
92. *Майн Х.* Средства массовой информации в Федеративной Республике Германии. Издание “Коллоквиум”, 1996.
93. *Пазюк А. В.* Захист прав людини стосовно персональних даних: Міжнародні стандарти. — К.: МГО, 2000.
94. *Поздняков А. И.* Информационная безопасность личности, общества, государства // *Военная мысль.* — 1993. — № 10. — С. 13–18.
95. *Пшеничный Г. М., Хруль В. М.* Правовые и этические нормы журналистской деятельности в документах / М.: Центр “Право и СМИ”, 1998 (Журналистика и право; Вып. 11).
96. *Труды по интеллектуальной собственности. Том 2 / Актуальные проблемы информационного права. Материалы науч.-практ. конф. // Москва, 2000.*
97. *Федеральный закон США об открытости правительства, пер. А. Рихтера // ЗиП СМИ.* — 1996. — Вып. 2/19/. — Февр. — С. 57.
98. *Хеллак Т.* Печать, радио и телевидение в ФРГ: Пер. с нем. — Бонн, 1996.
99. *Цена слова: Из практики лингвистических экспертиз текстов СМИ в судебных процессах по защите чести, достоинства и деловой репутации.*
100. *Энтин М. Л.* Правовое регулирование прессы за рубежом. — М., 1992.
101. *Якушев М. В.* Как “отрегулировать” Интернет? // *Законодательство.* — 2000. — Вып. 9. — С. 49.
102. *Ярочкин В. И.* Информационная безопасность: Учеб. для студ. вузов, обуч. по гуманит. и соц.-экон. спец. — М.: Фонд Мир, 2003. — 640 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Міжнародне інформаційне право”	4
Зміст дисципліни “Міжнародне інформаційне право”	4
Теми контрольних робіт	11
Питання для самоконтролю	13
Список літератури	17

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *В. Д. Бондар*
Комп’ютерне верстання *О. А. Варваріна, А. П. Нечипорук*

Зам. № ВКЦ-4656

Формат 60×84/₁₆. Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний.

Ум. друк. арк. 1,39. Обл.-вид. арк. 1,0. Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб’єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*

Надруковано в друкарні ДП «Видавничий дім «Персонал»